

POSITION PAPER SCHULDEN t.b.v. de vaste Kamercommissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Den Haag, 29 januari 2018

De Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG) vertegenwoordigt alle gerechtsdeurwaarders in Nederland. In deze position paper geeft de KBvG beknopt haar visie weer op de rol van de gerechtsdeurwaarder in de schuldenproblematiek.

Gerechtsdeurwaarders: ambtenaar & ondernemer, ambtshandelingen & incasso

Wij hechten eraan de positie van de gerechtsdeurwaarder allereerst te schetsen.

Gerechtsdeurwaarders hebben een belangrijke en centrale rol in het Nederlandse rechtsbestel. Zij vertegenwoordigen de Staat in de uitoefening van hun publieke taken. Gerechtsdeurwaarders zijn ook bij uitstek degenen die zien wat de uitwerking is van het beslag- en executierecht in de praktijk. Gerechtsdeurwaarders zijn verplicht lid van de KBvG, aan een veelheid van regels gebonden en onderworpen aan onafhankelijk toezicht (BFT) en tuchtrecht (rechtbank Amsterdam).

Gerechtsdeurwaarders zijn openbaar ambtenaar en ondernemer. Zij mogen (moeten) ambtshandelingen verrichten (dagvaarden, beslag, ontruiming, gijzelen etc.) en incassowerk doen. Het incassowerk valt onder dezelfde regels en hetzelfde onafhankelijke toezicht en tuchtrecht als het ambtelijk werk dat zij doen. De gerechtsdeurwaarders zijn daarmee het gereguleerde deel van de incassobranche.

Schuldenproblematiek en de rol van de gerechtsdeurwaarder

Er is een groot maatschappelijk belang gemoeid met het voorkomen en tegengaan van (problematische) schulden. Eerst en vooral voor de mensen die erdoor getroffen worden, de schuldenaren, die in een uitzichtloze situatie terecht kunnen komen. Maar ten tweede ook voor de schuldeiser, die schade lijdt en mogelijk ook zelf schulden opbouwt omdat betaling uitblijft.

Hoe kan de gerechtsdeurwaarder een rol spelen in het voorkomen van problematische schuldsituaties of het verder oplopen van kosten van incasso en tenuitvoerlegging? Wij denken dat dat op de volgende manieren kan:

✓ Geef de gerechtsdeurwaarders een regierol in de invordering in Nederland.
--

De overheid kent zichzelf meer en meer bijzondere bevoegdheden toe en laat de invordering meer en meer uitvoeren door het CJIB, dat als een rijksincassobureau optreedt. De kosten van dat overheidsapparaat zijn voor de belastingbetaler. Daarnaast hebben bepaalde overheidsinstanties de bevoegdheid vorderingen vast te stellen, bezwaar te behandelen, voor hun eigen vorderingen titels te verschaffen en deze titels door eigen medewerkers te laten tenuitvoerleggen. Vanuit rechtsstatelijk perspectief is dit moeilijk verenigbaar met de trias politica. De Europese Commissie en de Wereldbank zijn er voorstander van dat de tenuitvoerlegging van alle executorialie titels bij uitsluiting van ieder ander aan de gerechtsdeurwaarder wordt toevertrouwd ([zie CEPEJ\(2009\)11Rev2, nr. 33](#)).

[In het rapport Paritas Passé](#) dat geschreven werd door dr. Nadja Jungmann en mr. Andre Moerman c.s. werd gesignaleerd dat 'gewone' en overheid-schuldeisers over elkaar heen buitelen in het verhaal van hun vordering. Het rapport werd in maart 2012 gepubliceerd, maar is nog steeds actueel. Daarom een aantal citaten uit het rapport, zoals op pagina 24:

“De centrale vraag in dit onderzoek gaat over de wijze waarop algemene en bijzondere bevoegdheden samen gaan. De conclusie luidt dat bijzondere bevoegdheden bijdragen aan verdringing tussen crediteuren onderling en dat de ingewikkelde beslagwetgeving in de hand werkt dat schuldenaren onder de beslagvrije voet uitkomen.”

En op pagina 29:

“Voor bijzondere bevoegdheden zoals de overheidsvordering, bronheffing of beslag op toeslagen geldt dat deze op zichzelf begrijpelijk en redelijk zijn. Zolang een schuldenaar wel kan maar niet wil betalen zijn het effectieve instrumenten. Bij huishoudens met een problematische schuldsituatie ligt dat anders. Immers daar kan de debiteur, of deze nu wel of niet wil, niet betalen. Juist bij deze huishoudens kunnen de bijzondere incassobevoegdheden bijdragen aan een escalatie van de schuldsituatie waardoor de schuldenaar van de regen in de drup komt en wordt genoodzaakt nieuwe schulden te maken.”

Door de gerechtsdeurwaarder als enige tenuitvoerleggingsautoriteit te belasten met de invordering, ook van overheidsvorderingen, kunnen dergelijke botsingen en escalaties voorkomen worden.

✓ **Zorg ervoor dat de gerechtsdeurwaarder mensen met problematische schulden op tijd kan ‘herkennen’ zodat schulden niet onnodig oplopen**

De gerechtsdeurwaarders hebben al een beslagregister ingericht, maar daar is nog steeds geen enkele overheidsinstantie op aangesloten. Dat betekent dat de gerechtsdeurwaarder wel kan zien of er al een loonbeslag ligt, maar bijvoorbeeld niet kan zien dat de Belastingdienst aan het verrekenen is. En die laatste informatie is cruciaal om een goede afweging te kunnen maken of een ambtshandeling moet plaats vinden of niet. Alleen zo kunnen onnodige kosten van procederen en tenuitvoerleggen voorkomen worden, hetgeen een van de belangrijkste doelstelling van het register is.

De gerechtsdeurwaarders kunnen via hun verplichte bevraging van de basisregistratie personen (BRP) ook zien of iemand zich gemeld heeft voor minnelijke schuldhulpverlening. Als dat het geval is, dan wordt schuldeiser geadviseerd geen verdere stappen te nemen en de vordering in te dienen bij die schuldhulpverlener. De G4 is aangesloten op dit systeem, maar verder zit er nauwelijks voortgang in het aantal aansluitingen vanuit de schuldhulpverlening. Wat ons betreft echt een gemiste kans. Misschien dat een krachtig signaal vanuit uw commissie helpt.

✓ **Zorg ervoor dat de gerechtsdeurwaarder over de juiste informatie kan beschikken.**

Hoe beter de informatie is, hoe beter rekening kan worden gehouden met de specifieke omstandigheden van de schuldenaar. Daarmee worden onnodige kosten voorkomen. Nu is het bijvoorbeeld zo dat gerechtsdeurwaarders ‘blind’ beslag moeten leggen onder banken, omdat zij niet weten waar de schuldenaar bankiert. Naast het (achteraf gezien onnodige) werk van de deurwaarder moet de schuldenaar ook een forse administratienota van de bank betalen. Als de banken een centraal register inrichten, dan zijn deze kosten verleden tijd.

Tenslotte

Wij zijn ervan overtuigd dat het potentieel van de gerechtsdeurwaarders als invorderings- en tenuitvoerleggingsautoriteit nog veel beter benut kan worden, in het belang van de schuldenaar en de schuldeiser. Het is een bestaande en gereguleerde beroepsgroep, met een positie in ons rechtsbestel die recht doet aan de trias politica en waarvan de kosten niet ten laste komen van de belastingbetaler. En de timing is goed: momenteel praten wij met het ministerie van Justitie en Veiligheid over de modernisering van het beslag- en executierecht.

Wij praten er graag verder over met u!

Wilbert van de Donk, voorzitter

www.kbvg.nl, 070 – 890 35 30